

kaj naučili. — Po tem modrem nagovoru se Kepec zopet vsede. Tudi Hople, katerega je on določil za prvega govornika, vsede se na kamen. Možje se po-

maknejo bliže okoli njega, dečki poležejo v bližini na trebuh podpirajoč si glavo, klepetave matere pa utihnejo, da bi se možje ne jezili. (Dalje.)

KURENT.

(Po narodni pripovedki zložil A. H.)

uj, Kurent«, Bog nekoč mu pravi,
»Ker zmir živiš mi po postavi,
Zato povej tri svoje želje,
Izpolnim koj ti jih v veselje!«
Vesel se Kurent nasmehlja,
Tako poprosi brž Boga:
»Gospod moj, smrti me ubrani,
V mladostnem evetu me ohrani;
Daj še piščalko mi, Gospod,
Da lahko šel bom ž njo povesod,
In komur nanjo bom zapiskal,
Da bo poskočil, plesal, vriskal!«
Storí mu Bog, kar Kurent prosi;
Hití med svet in burke trosi.
Ni Kranjska vsega še zabila,
Kaj takrat je smehú užila;
Povesod je Kurent bil poznan,
Počenjal burke dan na dan.
Pa pesem moja opozarja
Najbolj na škrateljna košárja.¹⁾

I.

Peklenški kralj oprodi reče,
Da naj po celem peklu teče;
Trobeč na rog po vsem prostoru
Naj brzo kliče skrate k zboru.
Peklenščki slušajo takoj,
In vkupe vró kot vranov roj.
In grlo Lucifer odpre,
Tako jim praviti pričnè:
»Velika naša je država,
Pa že ugaša njena slava;
Postali ste mi, škratje, leni,
Nikdo se več za svet ne zmeni!

Le kak lenuh in postopač,
Le kak pijanček in herač,
Le kaka smet pusti še svet,
Se pride k naši peči gret.
Le móž je nekaj. Zdaj velím:
Skrbite, da še žén dobim! —
Svetost Kranjic mi ni po godi,
Za Kranjsko skrb vam zlasti bodi.«

Ponudijo se škratje trije.
Brž vsak si mreže svoje zvije
In torbo vrže si čez rame
In grčavko si v roko vzame.
Gredó in premišljujejo,
Naklepe črne kujejo:
Košar je ženstvu najbolj kos,
Najlože vodi jih za nos.
In kurnike dadó si zbiti,
In ženstvo s tem pričnó slepiti.
Razidejo se na Dolenjsko,
Na Notranjsko in na Gorenjsko . . .

Dolenjski škratelj že ima
Poln kurnik kurjega blaga.
Ob cesti v senci tam leží
Mož mlad in čvrst, lepé rasti.
Pozdravita se ter povesta,
Da spejeta oba do mesta.
Ko drug bolj drugega spoznava,
Škrat vse pové, kaj namerava,
»O!« Kurent pravi mu smejé,
»Znaš škrat, možgani te bolé;
Slovenske matere v peklo
Izvabljati, to ni lahkó.
Pač lože skratu se zapišče,
Da pleše s kurnikom in vrišče.«

¹⁾ Košar, — to je kokošar, ki kupčuje s kokošmi.

Zapišče Kurent, skrat zapleše,
 Da se pod kremplji iskra kreše;
 Kopunje mu kokočejo,
 In piške, kure stočejo,
 In kdor ju sreča, obstojí,
 Smejú se davi in solzí.
 Mož Kurent godbo nadaljuje,
 In skrat ti vrišče, poskakuje;
 Plešoč po klancu jo ubere,
 Pa spet pred Kurenta pridere;
 Poskoči doli, dirja v breg,
 Vrtí se sem in tja povprek;
 In če kak trn pri cesti rase,
 Potegne kurnik s škratom nase.
 Gledalcev je kar polna cesta,
 Dokler ne prideta do mesta.
 Škrat prosi Kurenta ječé,

Ceš, kaj mu porekó ljudjé,
 Pa Kurent se ne omečí,
 Še bolj poskočno naredí.
 Za oknom okno se odpira,
 Gospôda doli se ozira.
 Košarju vse se posmehuje,
 On škrta, kolne, jadikuje.
 Vse mesto vkup na trg letí,
 Ko se košar po njem vrtí.
 Vsem smili se, toda molcé,
 Piščalke se sami bojé.
 Ko škrat že komaj sope, diha,
 Kri že iz ust in nosa kiha:
 Piščalko svojo Kurent spravi,
 Ves zbegán škrat svoj ples ustavi;
 Pa komaj sape si dobí.
 Zažene kurnik in zbeži. (Dalje.)

Šentjanževc.

Prelepe, prelepe so sinje planine,
 Ko jutranje zlato jih solnce obsine:
 Žaréči vrhovi,
 Blestéči snegovi
 Omamljajo tákrat okó in srcé.

A gôri, a gôri —? samtja in grôza,
 Le orel planinski in divja je kôza;
 Tu lovec sameva,
 In daleč odmeva
 Pastirja veselega pesem z gorá.

Še nize, še nize pa vireke studéne
 Rodé nam planine, Gorenjci, brez péne;
 Pa pojte, vriskájte
 In vodo srkájte!
 Lahkó ni, ker voda srcé ledení.

Pogléj na Dolenjsko, ko solnce izhaja,
 Po vinskih goricah nam trtje pomlaja,
 Svet-Jurij prijaše
 V vinógrade naše,
 Odpira se brstje, mladike rastó.

Svet-Jakob nas ljubi, čisla ga dežela,
 Ker v trtje prižene nam čričkov krdela;
 In čriček glasí se,
 In grozdje zori se,
 Svet-Míhel obère in spravi je v sod.

Svet-Martin mi pride in vince mi krsti,
 Po pameti točim iz sodčkov po vrsti;
 Če pride Gorenjec,
 Pa tudi Dolenjec:
 Jaz njemu dam vinca, on meni srebrá.

Na božič pa strijce in tete povabim,
 Prijateljev tudi in kumov ne zabim;
 In žena, otroci,
 Z majolkami v roci,
 Vse z mano gre v hramček Šentjanževca pit.

Vse poje zdravice in vrišče in raja,
 Kozarček pa kroží, nam srca pomlaja;
 Majolka dotaka,
 Pa, glejte ga spaka —:
 Iz čepka prilezejo bele droží —!

A. H.

prosil bodem tam vse svetnike, da bi vam našli tisti denar, kar ste ga zame dali, ali pa še več.«

Potlej so pa kmalu ladijo odvezali in šli smo na morje. Vi še ne veste, kaj je morje! Zagoriška luža se vam zdi velika. Jaz vam pa pravim: če bi naša luža vso Krajino potopila, pa bi še ne bilo morje. In globoko je morje tako, da bi jaz poprej izpil lužo, kakor prišel na dno morja. Sedaj si lahko mislite, da ta luža ni morje. Trinajst dni smo se vozili do Trsta; lejte! še sedaj imam zapisano na pasu. Vsak dan sem naredil po eno luknjico na pas, in ko smo prišli v Trst, bilo je trinajst luknjic. V Trstu je bilo treba iti z ladije. A jaz nisem šel rad, ker se mi je na ladiji dobro godilo. Jedli smo in pili, kolikor smo

hoteli. Še o ženitnini pri nas ne gostujejo tako. Dal sem še gospodu, ki je znal kranjsko, roko in potem sem jo mahnil domov v Suho Krajino, kjer sem do sedaj, kakor veste in znate vi, Zagoričani, med vami živel.«

Ko je Hople svoj govor končal, nasmejale se je in zakročil s hripavim glasom svojo najljubšo popevko, katero je, kakor je dejal (ne vem po kakšni pravici), sam zložil pri „Kuščoci“ :

Jaz sem en star „soldat“,
Vince res pijem rad,
Voda me pa mrazi,
Kadar nič vinca ni.

Po tej duhoviti in krasni pesmici se Hople umakne s sedeža, da naredi prostor Rogovilarju in prisede k drugim Zagoričanom.

(Dalje.)

KURENT.

(Po narodni pripovedki zložil A. H.)

(Dalje.)

II.

K daj Kurent popusti Dolenjce,
Hití s piščalko med Gorenjce;
Ves moker od vročine silne
In truden pride do gostilne.
Gre noter, da se okrepča,
Kar škratek gorenjski prikrevsa:
In drug je drugega vesel,
Brž se razgovor je unel.
Košar dá speči petelina,
In Kurent kliče polič vina.
Pa Kurent hoče ga spoznati,
Napije mu, se ž njim pobrati.

In glej, prevarani košar
Objavi Kurentu vso stvar . . .
Prikima Kurent mu molčé
In misli si: Že dobro, že!
Ko sta obrala petelina,
Popila več poličev vina,

Sedela že tri cele ure,
Košar zdaj spomni se na kure.
Še Kurentu roko poda
In kurnik svoj naprej pelja.
»Le čakaj, čakaj škratelj moj,
Boš plesal, kakor bratec tvoj!«
To pravi Kurent in zapišče,
»Juhu!« veseli košar zavrišče;
Zdrči z vozičkom sem do hiše,
Nazaj po trati jo ubriše,
Na desno, levo ga ravna,
Zdaj spet po cesti ž njim drdra.
To gleda velik mož krčmar,
In smili se mu škratek košar.
Pograbi kurnik in košarja:
»Kaj slušaš pisk tega sleparja?«
Pa glej, oj kdo bi smeh popisal
In zdaj krčmarja prav orisal:
Držeč za voz se v ples ravna,
In hopsa! hopsa! ž njim štoklja.

»»Za sveti čas, mož, kaj noriš,
 Kaj se za kurnikom drviš?«
 Takó krčmarka ven privpije,
 Moža z metlo po hrbtu bñje.
 In — metla prime se hrbitišča,
 Okrogla mati pa metlišča . . .
 In zdaj je še le vrisk in ples
 Po trati sem, nazaj, počez;
 Kako gré v skok krčmarski par,
 Tako ni hrhek bil nikdar;
 Da, še takrat, ko se možila,
 Se mati ni tako vrtila:
 Krčmar, ki večkrat se je dušal,
 Da v plesu ni se še poskušal,
 Je danes kakor mlad srnjak,
 Poskočen, uren in lehak.
 Zdaj migne Kurent jim z rokó,
 Vsi trije jo za njim vberó
 Po prašni cesti zmir plešoč,
 Ker Kurent pišče jim gredoč.
 Povsod je vse gledalcev polno,
 Ko se vrté ti dobrovoljno.
 Pač tu in tam želé pomoči,
 Pa kdor jih prime, se ne loči.
 In Kurent sam se ne ozre,
 Dokler do mesta ne dospe.
 Tu, sredi mesta, obstoji,
 Najlepšo spremstvu naredi.
 Naprej košar svoj voz privleče,
 Po trgu ž njim se opoteče;
 Za njim krčmar in krčmarica,
 Za tema še ljudij kopica;
 Ta čudna zmes iz vseh stanov,
 Od mestnih, kmetiških rodov:
 Tu pleše z branjevko čevljar,
 Tam spet z gosposko kak drvar . . .
 Se Kurenta tu smeh posili,
 Plesalcev trudnih se usmili;
 Piščalko hudo v torbo spravi,
 Plesalcev trop se koj ustavi . . .
 Košar pokaže pa rogé
 In — smuk! odnese brž peté.

Na begu srečata se z bratom,
 S košarjem notranjskim in škratom;
 Sopeč in zbegan mu velí:
 »Če še so drage ti kosti,
 Popusti voz in kure tu,
 Pa beži z mano brž domu:
 Po mestu Kurent pišče, vedi,
 Gorje ti, brat, če te zasledi!«
 »»O, Kurent, me dobil ne hoš!?! . . .
 Le bodi tu, ti kurji koš!«

III.

Poteče kakih sedem let,
 In škrate je pozabil svet.
 Naš Kurent več ni postopač,
 Doma je zdaj marljiv kovač.
 Menda je bilo pustni dan,
 Pa Kurent ni bil nasejan:
 Doma je pridno plug koval.
 Glej, tu se pripodi druhal
 Gorečih vragov iz peklá:
 He, Kurent, zdaj bo trda šla!
 A Kurent mirno potrpi,
 Piščalko v pésti si tiščí.
 Osorno vpraša škrat Rogač:
 »Poznaš li Kurenta, kovač?«
 »»O veduo skupaj ž njim živim,
 Le sem, da vam ga izročim!«
 Ko roj tišči v kovačnico,
 Zapišče on koračnico:
 In udri, udri, hopsasa!
 Vrti se vražja truma ta.
 Okoli nakla se podé,
 Da vstajajo prahú megle;
 V kovačnici je grozen krik,
 Ceptanje nog, ropot verig.
 A Kurent vedno bolj hití,
 In goni jih na vse močí,
 Da kakor veše plešejo,
 Noge ob kremplje krešejo.
 In vpraša Kurent: »No, kako?
 Je-li dovolj plačila to?«
 »»Dovolj!« holestno vsi ječé
 In v meh kar morejo, bežé.
 Glej, iz mehú pa slednji škrat
 Na svetlo kaže svoj podplat.
 In kaj naš Kurent zdaj stori?
 Podkovic brž si naredí
 In kremplje vse povije jim,
 Podkovice pribije jim.
 Ko zadnji vrag je podkovan,
 Spodi jih iz mehú na dan.
 Kdo ne bi glasno se smejal,
 Videč to šepavo drubal;
 Ko Kurent pišče srečen pot,
 Love za zid se in za plot;
 Nožice prizdigujejo,
 Bolesti omedljujejo;
 Zdihujejo in se krivé,
 Ko v divjem plesu se vrté.
 A, Kurentu dovolj se zdí,
 Uboge kruljavčke spustí.
 Zapamtili so si pa to,
 Nikdar več ponj jih ni biló.

(Konec.)

kakor pravi Mažarji. Kadar sem mešetartil, pa sem dejal: »Bassama teremtete embernek.«

»Jej, jej! Kaj se pa pravi to?« vpraša stara Kreveljca. »Ako še eno besedo izpregovoriš, pa si jezik odgrizneš.«

»»To se pravi po naše«« modruje Rogovilar: »»vse vrage, kar jih je na zemlji, pod zemljo in drugodi, naj strela raznese in večni ogenj naj jih upepeli! To je grozno velika in dolga kletev, in jaz bi imel strašno velik greh, ako se bi kdo od mene to naučil.«

Pa Matijčkov paglavec, ki je imel posebno bistro glavico, hotel se je ponesti, da tudi on zna mažarski kleti; zadere se: »Bassama teremtete« — — — embernek pa ni mogel izreči, ker je malo nerodnejše.

O, kako je Rogovilar vzrojil! Dva koraka — in že je imel fantova ušesa

v pestéh. A ko dečko vidi, da ni šala, zadere se še bolj nego preje, kakor bi ga hotel Rogovilar na meh odreti. Zato ga izpusti in mu samo še zažuga, ako še enkrat tako reče, ga bode volkodlak požrl.

»»Že mesec dnij sem tako po kupčiji potoval ter sem bil skoro vso robo prodal, le nekaj rešet in kuhalnic sem prinesel v Štangamongo, kjer je bil ravno semenj. To vam je bila kupčija. Za rešeta in kuhalnice so se ljudje kar topli in ako bi bili vsi Ribničani svojo robo na semenj prinesli, vsem bi je bilo zmanjkalo, tako dobra kupčija je bila.

Dva dni sem ostal v Štangamongi ter sem skoro vse izkupilo zapravil. Sam Bog vedi, če se mi je bilo v glavi zmesalo ali sem bil toliko pijan, da nisem vedel kam domov in sem šel mesto proti Kranjskemu v Mažarje.« (Dalje.)

KURENT.

(Po narodni pripovedki zložil A. H.)

(Konec.)

IV.

umeno solnce vsak dan vzhaja,
Zahaja zopet za goré;
Umira zemlja, se premlaja,
In leta bliskoma bežé,
In rod za rodom hitro gine,
Ponavlja se prekop grobov,
In Kurenta veselje mine,
Nič ni mu všeč kaj zarod nov.
Ni več ni enega vrstnika.
Ki ž njim je šale, burke bril,
Zdaj vsak nad njim se že spodtika,
Ko prej je v obče čislan bil.
Zdaj če zapiše iz kotiča,
Kaj méniš, da se ga bojé?
Poprej se Kurent naveliča,
Tako zdaj ples jim zlahka gré.
Premišlja Kurent si v samoti,
Kesa v globini se srca;

»Pač volil takrat sem v slepoti
Te tri reči si od Boga,
V nebesa grem in Petru rečem,
Naj živega pusti me v raj,
Če ne, naj smrt konča me z mečem:
Na svet ne maram več nazaj!«
To sklene. Gre in gre . . . že trka
Na rajska vrata prav glasno;
In čuje Peter, ključ zazdrka,
In zdajci se odpre nebó.
Glej, svit bliščobe ga omami,
Pozabi Kurent, kaj bi rad;
In predno se še dobro vzdrami,
Ga stehta Mihael nakrat.
»Le hodi, Kurent dragi, hodi,
Zdaj nisi zrel še za nebó;
Od zdaj naprej bolj priden bodi,
Zdaj šal in burk si poln samó!«

Ni edne Kurent mu ne reče,
 Vojaški naredi obrat,
 In od nebes nizzdol priteče
 Naravnost do peklenskih vrat.
 Trk, trk, potolče, kliče skrate . . .
 Odpró se vrata na stežaj:
 »No, skratje, Kurenta zdaj náte,
 Ki vas je dražil marsikdaj!«
 Pa kak prizor! vse, vse trepeče,
 Od vrat po peklú vsi bežé.
 Nazaj vse dim in plamen meče,
 A Kurenta ne preplašé.
 In kar bi storil vsak gotovo,
 Ko Kurent bil bi, on storí:
 Zapišče vragom čisto novo,
 Da vse, vse križem mrgolí . . .
 Le misli v logu si mravljišče,
 Če brskneš, stopiš vanj z nogó:
 Prav tako vragov je terišče,
 Ki gnetejo se med sabó.
 Vse raja, pleše poskakuje,
 Tepta žerjavico in plam,
 Med njimi skače pa najhuje
 Glej, glej, peklenski cesar sam . . .
 Pa Kurent popusti plešoče,
 Prenašati mu ni smradú;

Postalo mu je tudi vroče,
 Zato pa dá slovó peklú.
 Pa komaj Kurent ven izstopi,
 Že truma vsa do vrat zbobni,
 Ter z vražjo silo z vrati lopi,
 In vse, kdor more, jih tišči.
 Za krempljem krempelj prikazuje
 Iz trdih se peklenskih vrat;
 Brž Kurent z žebli jih prikuje,
 Spet Petra gre nadlegovat:
 »Čuj Peter, Kurent te ne vara!
 Od pekla pridem spet nazaj;
 Vrag neče me, in svet ne mara,
 Poglej, če zrel sem že za raj!
 Saj mislim, to je dobro delo,
 Če vrage v peklú gonim v krog,
 Saj vendar tam je vse želelo
 Oddihljeja iz vražjih rok!«
 Pa Peter mu z glavó odmaje . . .
 »Pokaži mi vsaj rajski svit,
 Saj veš, da vsak potem gré raje,
 Če vé, zakaj, se pokorit.«
 Odpre mu Peter: Kurent smukne,
 Brž plašč za vrati razprostre;
 Nanj sede, k Petru se zasukne:
 »Na svojem vsak brez skrbi je!«

Pisma iz slovanskih krajev.

II.

(Dalje.)

Nekoliko bolje v tem obziru je v Poznanjskem, v zahodnjih Prusih, v Šleziji, s kratka: v vseh poljskih pokrajinah pod gospodstvom pruskim. Dnevna velika lista izhajata samo dva: strogo konservativni, in prav katoliški »Kuryer Poznański«, in bolj novotarski, manj katoliškimi vprašanji se baveči »Dziennik Poznański«. Sploh pa ni lahko časnikom, da bi z vero grdo ravnali. V celi Poljski zaznamuje izraz »liberalen«, zlasti gledé na časnikarstvo, navadno vse kaj drugega, nego n. pr. na Nemškem ali v Belgiji.

Pri nas ta beseda ne znači časnika borečega se proti veri in sramotečega versko čustvo, kakor se to godi v drugih deželah, marveč »liberalen« se imenuje poljski časnik, ki ne vé dosti o veri in o cerkvi, ki ima predsodke o papeštvu, ki se boji, da bi Poljaki ne postali preveč verni. Takih izrazov, ki dišé po katoliškem mišljenju, bojé se nekateri naši časniki in so pripravní napisati mnogo neumnostij iz dunajskih ali berlinskih časnikov, da bi se le ognili takemu očitanju. Naravno je, da so v teh naših časnikih razne stopinje neprija-